

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes
aliquot**

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula IV. Forma date esserei

urn:nbn:de:bsz:31-102400

REGULA III.

Forma quanto dant esse nobilior, tanto sunt nobiliores.

Habet hoc *Armandus de Bello Vesu Lib. II. Term. cap. XL.* cujus verba hæc sunt: *Hæc forma (substantialis) est in quadruplici gradu: quia quedam forme substantiales sunt, que solum dant esse: ut forme omnium inanimatorum, ut forma lapidum & hujusmodi. Quedam sunt, que dant esse & vivere, ut forme vegetabilium, sicut plantarum. Quedam sunt, que dant esse, vivere, & sentire: ut forme animalium, & dicuntur anime sensive. Quedam autem, que dant esse, vivere, sentire & intelligere, ut anime hominum, que rationales dicuntur. Et quanto dant esse nobilior, tanto etiam sunt nobiliores: propter quod anima rationalis inter omnes summum obtinet gradum. Hæc Armandus.*

REGULA IV.

Forma dat esse rei.

I. Quia præcedenti Regulâ diximus, *formam dare esse nobilior, quàm alteram, ided non possumus non id explicare, quod dicitur, formam dare esse rei.*

II. Sciendum autem, duplex apud Philosophos occurrere esse, nempe *esse essentia, & esse existentia.* Illud est id, quod primò in

NN

re

re concipitur, & abstrahitur ab existentia quatenus cuiuslibet rei sua est essentia, esse non existat in rerum natura, juxta *Partiæ Primæ Disp. I. Reg. VI.* ubi dicitur, *essentia rerum esse æternas.* Hoc autem posterius est, esse actu in rerum natura extra nihil: quod competit rebus creatis non ab æternò & necessariò, sed contingenter & in tempore: quemadmodum licet hæc propositio ab omni æternitate fuerit vera: *Homo est animal rationale*; hæc tamen: *homo existit*, vel *animal rationale existit*, ante mundi creationem non fuit vera.

III. Porrò cum dicitur, formam dare esse rei, potest hoc intelligi vel de materia sive subjectò, cui inest, vel de compositò. Thomistarum sententia est, materiam quidem habere essentiam actualem & realem, ut per se & seorsim à formâ consideratur, & ita formam non dare materiae essentiam, sive esse essentia; existentiam tamen habere à formâ, seu, quod idem est, formam dare materiae esse existentia, eò modò, quò albedo dat esse albo, & per eam aliquid est album. Alii tamen rectius statuunt, materiam esse ens actu in rerum natura, & habere existentiam propriam, & non à formâ acceptam. Cujus sententia sunt Scotus *II. dist. XII. quest. II.* ejusque discipuli, eamque sequun-

sequuntur
lerus I. P.
II. J. VI. 8.
IV. V.
citur, qu
secundum
idem su
Quod lic
monstrat
riò disp.
disp. Mer
dunt Th
tiam ad
acceptam
habere
formâ a
V. Se
sentia; a
mentam
sentian
ties una
pit, tot
Conseq
materia
lis, sic
tia prob
acciper
tere exi
tiam, i

sequuntur Pererius *L. V. Phys. cap XIII.* Tol-
 lerus *I. Phys. quest. XIII.* Mendoza *disp. Phys.*
II. f. VI. & alii.

IV. Veritas hujus Regulæ inde conspi-
 citur, quod essentia actualis & existentia
 secundum rem non differunt, sed unum &
 idem sunt essentia actualis & existens.
 Quod licet Thomistæ non concedant, de-
 monstratum tamen sufficienter est à Soa-
 riò *disp. Metaph. XXXI. f. VI.* & Mendoza
disp. Metaph. IIX. f. IV. Si ergò, quod conce-
 dunt Thomistæ, materia prima habet essen-
 tiam actualem propriam, & non à formâ
 acceptam, necesse etiam est, concedat eam
 habere existentiam propriam, & non à
 formâ acceptam.

V. Sed quicquid sit de distinctione exi-
 stentiæ ab essentiâ actuali, nos ita argu-
 mentamur: Si materia suam habet exi-
 stentiã à formâ, sequitur, materiam, quo-
 ties unam formam amittit, & novam reci-
 pit, toties interire & de novò produci.
 Consequens est absurdum, propterea, quòd
 materia est incorruptibilis & ingenerabi-
 lis, sicut suprâ audivimus. Consequen-
 tia probatur, quia rem produci, est, eam
 accipere existentiam, & interire, est, amir-
 tere existentiam. Sed accipere existen-
 tiam, idem est, quod extra causas consti-
 tui

tui, & amittere existentiam, idem, quod definire esse extra causas: Plura de hâc controversiâ videantur apud alios.

VI. Quantum ad compositum, formam illi dare esse tùm essentiali tùm existentiam (quemadmodum albedinem dare esse album, & animam dare esse animatum) nullum planè videtur esse dubium.

VII. Verùm idem etiam de materiâ dicendum videtur. Est enim & materia causa interna, & pars essentialis, & in conceptu quidditativò compositi includitur. Imò & reliquæ causæ dant esse rei. Definitur enim causa in communi, quod sit *principium per se influens esse in aliud*, i. e. communicans & dans esse alii. Sic ignis, tanquam causa efficiens, dat aquæ, & cuilibet alii rei calefactibili esse calidum: & cur ferra sit ferrea, id provenit à fine, cum aliâ eâ ad secundum uti non possemus. Quod si igitur omnes causæ dant esse rei, cur (inquiat aliquis) id de formâ peculiariter pronunciat?

IX. Dixit quis, quantum ad efficientem id fieri propterea, quòd illa non det esse composito, nisi mediante formâ, quatenus eam è materiâ educit, aut saltem cum materiâ unit; vel propterea, quòd efficiens causa non dat esse essentiali, ut ab existentia

præ-

præcin
ficiens
cendò e
ducere
fas & in
facere r
stentiam
fas in r
posset.
influxu
nalem.

IX.
rebus
forma
materia
termin
specifio
mento
& sunt
differe
qua &
pter fo
videtu
etiam

X.
cam, i
det rei
det fo
tur, (

præcinditur, sed solum esse existentia. Efficiens enim non dat rei esse, nisi producendo eam. Sed quid aliud est, rem producere, quam eam constituere extra causas & in rerum naturâ? At hoc ipsum est facere rem existentem, siquidem per existentiam est aliquid formaliter extra causas in rerum naturâ. De sine responderi posset, eum non dare esse realiter, sive per influxum realem, sed tantum per intentionalem.

IX. Quantum ad materiam, quia illa in rebus diversarum specierum est eadem, forma autem cuilibet speciei est propria, materia tantum dat esse confusum & indeterminatum, forma verò determinatum & specificum: quemadmodum materia elementorum est eadem, formæ verò diversæ, & sunt elementa quatuor corpora specie differentia, estque unum ignis, alterum aqua &c. non propter materiam, sed propter formam. Has igitur ob causas formæ videtur attribui, quod det esse rei, & non etiam aliis causis.

X. Verum ut de materiâ imprimis dicam, illa licet sæpè sit communis, & non det rei esse tale & specificum, sed id solum det forma, in quâcunque materiâ reperitur, (sicut e. c. albedo dat album; dispo-

ficio medii cum extremis facit Syllogif-
 mum, quæcunque tandem fuerit materia;
 estque res clara in materiâ primâ, quæ de
 se est communis, & apta, ut cujuslibet
 compositi naturalis pars sit; id tamen non
 experimur esse perpetuum. Nam sæpè com-
 positum aliam peculiarem requirit mate-
 riam: quemadmodum de ferrâ patet, cu-
 jus forma consistit in *esse dentatô*, materiâ
 autem oportet esse ferrum; sic & sinum
 pro formâ curvitatem importat, materiâ
 & subjectum est solus nasus. Videatur Phi-
 losophus *VII. Metaph. cap. V.* ubi duo ac-
 cidentium genera nominat, nimirum *re-*
spectiva quædam, quædam verò *absoluta*.
 Nec solum in hisce accidentalibus res ita
 sese habet, sed & in substantialibus. Nam
 ad constitutionem hominis præter animam
 rationalem, requiritur etiam materia cer-
 tis organis prædita. In hisce sanè non so-
 la forma, sed & materia dat esse specificum;
 imò nec materia per se & seorsim, nec for-
 ma per se & seorsim, sed utraque simul &
 cum alterâ dat esse proprium & specificum.
 Si enim charta aut lignum ita dentatum sit
 ut ferra, non erit ferra, sed ferrum adesse
 oportet: quemadmodum videre est apud
 Aristotelem *II. Phys. t. 88.* Sed neque si fer-
 rum sit, non tamen dentatum sit, ferra erit.

Utrum-

Utrum
 quoque
 materi
 distincta
 non ess
 est, & e
 & form
 Videtur
 forma
 dare e
 nempè
 XI.
 ceat su
 ter, ni
 quod a
 beat e
 dio, a
 dum e
 II. Ph
 XII
 niter
 forma
 mum
 sine u
 cificè
 sunt p
 ma ab
 id, q
 tur,
 quâ

Utrumque igitur simul dat esse ferræ. Sic quoque etsi ponamus, animam informare materiam simplicem, & nullis organis distinctam, (sive possibile hoc sit, sive non) non esset tunc homo. Quod igitur homo est, & esse humanum habet, id & materia & formæ simul acceptum referendum est. Videtur ex istis perspicuû, interdum solam formam, in materiâ tamen constitutam, dare esse specificum; interdum ambas, nempe materiam & formam simul.

XI. Quantum ad finem, etsi ille non exerceat suam causalitatem nisi intentionaliter, nescio, an propterea negari debeat, quod det esse rei. Certè quod ferræ debeat esse ferrea, id dat ipsi finis, nempe sensitio, ad quam est comparata: quemadmodum expressè docet Aristoteles *cit. t. 88. II. Physic.*

XII. Forfitan hæc est ratio, cur communiter dicatur, *formam dare esse rei*, quod forma est quasi complementum, & ultimum id, quò positò in materiâ, eò ipsò, & sine ullò mediò res constituitur in esse specifico; reliquæ autem causæ, quia formæ sunt priores, (saltem naturâ, cum ipsa forma ab iis dependeat) non sunt ultimum, id, quò positò res sive compositum ponatur, sed debent quasi expectare formam, quâ præsentem, eò ipsò res habet suum esse.

XIII. Clarum autem est ex §. VI. hanc Regulam intelligendam esse de eò, quod *habet formam*, sive de *compositò*, quod ex *formâ constituitur*. Nam quod formam non habet, quomodo ipsi forma dare potest esse? Videtur etiam ex iis, quæ hæcenus diximus, præcedentem Regulam ita intelligendam esse: *Quicquid est, per suam formam est*, nempe *quantum ad esse specificum, vel per formam tantum, vel per formam & materiam simul.*

REGULA V.

Forma est indivisibilis.

I. Præsupponendum est hîc I. duplicis generis esse formam: quædam enim est *substantialis*, ut anima; quædam *accidentalîs*, ut color, albedo. II. Repetenda est distinctio formæ in *materialem & immaterialem*. III. Sciendum, posse hîc dubium esse de quadruplici divisibilitate: an scilicet forma sit divisibilis, an indivisibilis 1. in partes essentielles physicas, quæ sunt materia & forma; 2. in partes essentielles logicas quæ sunt genus & differentia; 3. in partes integrales sive quantitativas; 4. ratione intensiõnis in gradus. Jam pro explicatiõne Regulæ ponemus sequentes conclusiõnes.

II. I. *Nulla forma est divisibilis in materiam*

riam &
consta
divid
III.
ferent
differ
& diff
& diff
ma en
mitur
quod
defini
corpor
est cor
IV.
fione
specifi
sum
scend
litas
const
in eâ
V.
visibi
ipsa
visibi
aliæ
est re
vide